

1. monitorovací zpráva

7. března 2013

Jan Koucký a Radim Ryška

PROJEKT REFLEX 2013

Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání

MEZINÁRODNÍ KONTEXT

Projekt REFLEX 2013 navazuje na významné mezinárodní projekty, které byly v oblasti výzkumu uplatnění absolventů vysokých škol realizovány v předchozích letech. Jednalo se o projekt CHEERS (*Higher Education and Graduate Employment in Europe*) realizovaný ve 12 evropských zemích včetně ČR v letech 1997-2000, a projekt REFLEX (*The Flexible Professional in the Knowledge Society: New Demands on Higher Education in Europe*) realizovaný v 15 evropských zemích včetně ČR a v Japonsku v letech 2004-2007.

Důležitým výsledkem mezinárodních projektů bylo mimo jiné také vytvoření sítě nadále aktivních a spolupracujících evropských pracovišť (působících většinou na univerzitách), která se danou problematikou zabývají. Také díky tomu se podařilo realizovat další mezinárodní projekty jako například HEGESCO (8 zemí východní Evropy v letech 2007-2009), PROFLEX (6 zemí Jižní Ameriky v letech 2008-2010) nebo CONGRAD (3 balkánské země v letech 2011-2013). Navázala na ně ovšem také řada národních iniciativ například v Rakousku, Německu, Itálii, Francii, Velké Británii, Irsku nebo v Nizozemsku a patřil mezi ně i projekt REFLEX 2010 realizovaný v České republice a koordinovaný s Německem a Rakouskem.

V souvislosti s dopady ekonomické krize se v posledních několika letech výrazně zvyšuje pozornost věnovaná uplatnění absolventů jak na úrovni jednotlivých zemí, tak i na mezinárodní úrovni. Právě proto se s podporou Evropské komise začíná připravovat nová *feasibility study* k mezinárodnímu projektu EUROGRADUATE, který by mohl být v členských zemích EU realizován na konci tohoto desetiletí.

Hlavním řešitelem a koordinátorem projektu REFLEX 2013: Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání je Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (SVP PedF UK). A právě ze zkušeností získaných ze zapojení do mezinárodních projektů a z dlouhodobé spolupráce SVP PedF UK s nejlepšími zahraničními pracovišti tento projekt vychází.

CÍLE PROJEKTU REFLEX 2013

Cílem projektu je přispět k dlouhodobě rozvíjeným znalostem o zaměstnatelnosti a uplatnění absolventů vysokých škol, o jejich přechodu ze vzdělávání na pracovní trh a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání, k vytváření takto zaměřené databáze poznatků a informací a k jejich následným analýzám.

Projekt pomůže odpovědět na některé základní otázky:

- Máme nedostatek nebo nadbytek vysokoškoláků?
- Odpovídá jejich oborová struktura požadavkům pracovního trhu?
- Jaké kompetence absolventi mají (a k čemu jim jsou) a jaké jim naopak chybí?
- Jak jsou absolventi připraveni a jak hodnotí dosažené vzdělání?
- Mění se uplatnění absolventů v souvislosti s masifikací vysokoškolského vzdělání?
- V čem je situace našich absolventů podobná a v čem se liší od jiných evropských zemí?
- Jaká doporučení lze adresovat vládě, vysokým školám, zaměstnavatelům a absolventům?

Důležitým cílem je také poskytnout samotným vysokým školám srovnatelná data o jejich absolventech a umožnit jim tak provádět vlastní analýzy s přímou vazbou na jejich konkrétní potřeby. Školy tak získají dostatečně podložené (a srovnatelné) informace a argumenty pro své výroční zprávy a dlouhodobé záměry, ale především pro strategické kroky v další orientaci školy.

Výsledky šetření REFLEX 2013 budou navíc zapojeny do širšího programu „Co dělají absolventi“, který přinese informace budoucím zájemcům o vysokoškolské studium o tom, v jakých odvětvích se absolventi jednotlivých vysokých škol/fakult/oborů studia uplatňují, jaká mají povolání a jaké perspektivy mají odvětví a povolání, v nichž pracují, do jaké míry využívají své vzdělání, kolik si vydělávají a jak jsou se svou prací spokojeni apod. Takové informace mohou nepochybně ovlivnit jejich volbu vysokoškolského studia a pro školy bude proto výhodné, pokud bude informační systém zahrnovat dostupné informace také o jejich absolventech.

HLAVNÍ NÁSTROJ ŠETŘENÍ: DOTAZNÍK PRO ABSOLVENTY

Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů patří mezi významné charakteristiky (ukazatele) kvality a relevance vzdělávací činnosti vysokých škol. Promítají se do nich kvantitativní (počty absolventů) i strukturální (vystudované obory) aspekty vývoje vysokého školství, ale především kvalitativní a obsahové aspekty (znalosti, dovednosti, kompetence a celkový profil absolventa). Cílem projektu REFLEX 2013 je proto zjišťovat a analyzovat nejen obvyklé údaje o ekonomické aktivitě a pozicích absolventů na pracovním trhu, o jejich povoláních a platech, ale také o znalostech, dovednostech a kompetencích, které absolventi na vysoké škole získali, ve srovnání s těmi, které jsou od nich na trhu práce požadovány.

Šetření realizované v rámci projektu REFLEX 2013 se týká dvou cílových skupin. Hlavní skupinou jsou absolventi bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů (v mezinárodní klasifikaci programů ISCED 5A a 6) na veřejných, státních i soukromých vysokých školách do pěti let po získání diplomu (tedy absolventi z let 2008-2012). Druhou cílovou skupinou jsou pak jejich zaměstnavatelé.

Absolventi obdrží od vedení vysoké školy, kterou absolvovali, dopis/e-mail vyzývající je k účasti v projektu společně s kódem pro vstup do internetového dotazníku. Po přihlášení vyplní anonymně asi půlhodinový dotazník přímo na webu. Absolventi současně přepošlou svým zaměstnavatelům (vedoucím, personalistům) žádost o vyplnění krátkého dotazníku (5-10 minut) rovněž přímo na webu.

Hlavním nástrojem empirického šetření v projektu REFLEX 2013 pro získání informací o zaměstnatelnosti a uplatnění absolventů na pracovním trhu a hodnocení získaného

vysokoškolského vzdělání je dotazník, který je do určité míry srovnatelný s dotazníky z obou mezinárodních šetření CHEERS 1998 a REFLEX 2006 a ve značné míře srovnatelný s dotazníkem projektu REFLEX 2010. Ke zjišťování důležitých informací přispěje rovněž nový dotazník pro zaměstnavatele (používaný již v některých zemích).

V roce 1998 se v rámci projektu CHEERS vrátily vyplněné dotazníky od více než 3 tisíc absolventů vysokých škol a v roce 2006 se při řešení projektu REFLEX podařilo získat odpovědi od téměř 7 tisíc absolventů, v roce 2010 pak v rámci projektu REFLEX 2010 bylo získáno přes 8 a půl tisíce odpovědí. Cílem projektu REFLEX 2013 je získat odpovědi od alespoň 15 tisíc absolventů. Současně je třeba probíhající šetření zaměstnavatelů považovat za pilotní, přesto lze předpokládat získání alespoň jednoho tisíce odpovědí.

Dotazník pro absolventy sestává z deseti hlavních částí (blíže viz příložený dotazník):

- absolvovaná vysokoškolská studia,
- vzdělání před vysokou školou a praxe během studia,
- hodnocení vysokoškolského studia,
- přechod ze školy do praxe,
- první zaměstnání,
- profesní historie a současná situace,
- nezaměstnanost,
- současná práce,
- kompetence (znalosti, dovednosti, schopnosti a způsobilosti),
- osobní údaje.

DOSAVADNÍ PRŮBĚH REALIZACE PROJEKTU

Realizace projektu REFLEX 2013 byla zahájena již na počátku roku 2013. Prvním krokem byl dopis náměstka ministra Tomáše Hrudý, kterým v polovině ledna oslovil vysoké školy a vyzval je k účasti v projektu REFLEX 2013.

Na základě tohoto dopisu se vysoké školy začaly hlásit většinou přímo řešiteli projektu. O šetření je mezi školami mimořádný zájem, který je vyšší než v roce 2010, a to nejen mezi veřejnými, ale také soukromými vysokými školami. Do dnešního dne se do projektu zapojilo již celkem 40 vysokých škol, z toho 22 veřejných (z VVŠ se do projektu nepřihlásila pouze VŠP Jihlava a tři umělecké vysoké školy), 1 státní škola a 17 soukromých vysokých škol (viz tabulka se seznamem škol zapojených do projektu).

SVP PedF UK pak první skupině přihlášených vysokých škol, které do poloviny února jmenovaly kontaktní osoby, rozeslalo 14. února těmto kontaktním osobám první dopis, který obsahoval základní informace o projektu a o způsobu spolupráce a také první verzi metodiky realizace projektu a návrh dotazníku, které SVP PedF UK mezitím připravilo. Později přihlášené vysoké školy dostávaly tuto korespondenci postupně, tak jak jmenovaly své kontaktní osoby. Několik posledních veřejných vysokých škol se do projektu přihlásilo na základě dopisu z poloviny února zasláného hlavním řešitelem projektu.

Část škol využila nabízené možnosti a ve stanoveném termínu připomínkovala první verzi metodiky i dotazníku. Po zapracování došlých připomínek z vysokých škol byla vytvořena nová verze metodiky a dotazníků, které jsou pro informaci přiloženy k této monitorovací zprávě.

V nejbližších dnech (podle harmonogramu do 12. března) kontaktní osoby z jednotlivých vysokých škol pošlou SVP PedF UK informace o počtech dostupných e-mailových adres použitelných pro oslovení absolventů a poté se společně dohodnou počty absolventů, které bude případně nutné oslovit prostřednictvím dopisů (tedy nikoli e-mailů). V následujících týdnech také proběhne programování dotazníku do podoby webové aplikace a jeho následné odladění.

Vysoké školy, které se účastní projektu REFLEX 2013

Veřejné vysoké školy	Univerzita Karlova v Praze Jihočeská univerzita České Budějovice Univerzita J. E. Purkyně v Ústí n. L. Masarykova univerzita v Brně Univerzita Palackého v Olomouci Veterinární a farmaceutická univerzita Brno Ostravská univerzita v Ostravě Univerzita Hradec Králové Slezská univerzita v Opavě České vysoké učení technické v Praze Vysoká škola chemicko-technologická v Praze Západočeská univerzita v Plzni Technická univerzita v Liberci Univerzita Pardubice Vysoké učení technické v Brně VŠ báňská -TU Ostrava Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně Vysoká škola ekonomická v Praze Česká zemědělská univerzita v Praze Mendelova univerzita v Brně Akademie múzických umění v Praze Vysoká škola technická a ekonomická České Budějovice
Státní VŠ	Univerzita obrany
Soukromé vysoké školy	Bankovní institut Vysoká škola hotelová v Praze Vysoká škola finanční a správní Vysoká škola Karlovy Vary ŠKODA AUTO a.s. Vysoká škola VŠ manažerské informatiky a ekonomiky VŠ evropských a regionálních studií VŠ TV a sportu Palestra Vysoká škola logistiky BIBS, a.s. AKADEMIE STING Univerzita Jana Amose Komenského Anglo-americká vysoká škola Západočeská vysoká škola Třebíč Moravská vysoká škola Olomouc Vysoká škola sociálně-správní, Havířov Evropský polytechnický institut, s.r.o. Kunovice